

Scenariusz 6.

Autorka: Olga Gałuszek

Temat: 1. Obrazy na emigracji, czyli o tym, w jaki sposób muzeum chroni dziedzictwo kulturowe.

OPIS

Idea scenariusza opiera się na integracji zrozumienia tego, czym jest dziedzictwo kulturowe połączonego z wyjątkowym doświadczeniem poznania i przeżycia wystawy w Muzeum Narodowym w Poznaniu, która to dziedzictwo chroni.

Uczennice i uczniowie, w pierwszej fazie zajęć definiują pojęcia związane z zagadnieniem dziedzictwa kulturowego, poznają lokalne i światowe dobra kulturowe, podejmują aktywności służące zrozumieniu, tego, że to wspólny dorobek cywilizacyjny ludzkości. W kolejnych działaniach młodzież poznaje prawne regulacje związane z zabezpieczeniem dóbr kultury dla przyszłych pokoleń oraz uświadamia sobie zagrożenia, możliwości ich ograniczania lub zapobiegania. Kontekstem zajęć jest wojna w Ukrainie i starania społeczności międzynarodowej mające na celu ochronę dziedzictwa kulturowego Ukrainy, którą zaatakowała Rosja. Zajęcia łączą pozyskanie wiedzy przedmiotowej (plastyka, historia sztuki, historia) i międzyprzedmiotowej. Rozwijają kompetencje komunikacyjne, formatują postawy patriotyczne i pacyfistyczne, podnoszą wartość dorobku ludzkości w kontrze do bestialstwa wojny w każdym z jej aspektów; afirmują solidarność i współdziałanie narodów przeciw przemocy i eksterminacji.

Myślą przewodnią modułu jest przekonanie o tym, że propagowanie wśród młodzieży odpowiedzialności za dziedzictwo kulturowe jest możliwe tylko wtedy, kiedy uczennice i uczniowie (na poziomie jednostki) rozumieją jego wartość. W wyniku interpretacji opartej na zaangażowaniu i emocjonalnej więzi, na poczuciu wspólnotowości i przynależności do grupy mającej tożsame korzenie dziedzictwa kulturowego (przy ich odmiennych narodowych rozgałęzienia), powstaje poczucie jedności ponad wszelkimi podziałami. Osobiste wyjaśnianie, definiowanie własnymi słowami, indywidualne przeżycie i wreszcie - zrozumienie istoty dziedzictwa kulturowego - wywołuje u młodzieży niezbędną do zaangażowania się więź emocjonalną. Za amerykańskim badaczem Freemanem Tildenem¹, należy budować poczucie przynależności kulturowej poprzez działania oparte na układzie zależności: **przez interpretację – rozumieć; przez rozumienie – docenić; przez docenienie – chronić.** Tylko wtedy uczennice i uczniowie wezmą za dziedzictwo kulturowe odpowiedzialność, pojmą sens i konieczność jego ochrony.

Utrwalenie tak pomyślanej koncepcji znajduje też uzasadnienie w neurodydaktyce: młodzież tym więcej zapamiętuje, im bardziej może przenieść doświadczenia lekcyjne do rzeczywistości pozaszkolnej. Możliwość bycia na wystawie nietypowej, bo wynikającej z konieczności ochrony zbiorów Lwowskiej Galerii Sztuki przed grabieżą i zniszczeniem w następstwie wojny, działa na widza na wielu emocjonalnych poziomach. Siła i autentyczność tych emocji wpływa na zaangażowanie, chęć zrozumienia i ewokowanie wniosków. Tym samym spotkanie z „obrazami na uchodźctwie”, „obrazami – imigrantami”, porusza głęboko humanistyczne odniesienia do losu uciekających przed wojną Ukraińców i Ukrainek, formatuje poczucie altruizmu, potrzebę pomocy i bezinteresownego

¹ Por.: Freeman Tilden, *Interpretacja dziedzictwa*, tł. Agnieszka Wilga, Centrum Kultury TRAKT, Poznań 2019.

działania. Warto wykorzystać taką sposobność, aby propagowane na zajęciach postawy aksjologiczne i wartości etyczne, dorosła prawie młodzież, w efekcie pogłębionej (podczas i po zajęciach) refleksji, przyjęła jako własne.

Cele:

1. Umożliwienie uczennicom i uczniom zrozumienia sensu ochrony dziedzictwa kulturowego i potrzeby jego chronienia.
2. Zwiedzenie, poznanie i, w wyniku tego, zrozumienie idei wystawy czasowej zorganizowanej w Muzeum Narodowym w Poznaniu zatytułowanej „Idę w świat i trwam. Obrazy Jacka Malczewskiego z Lwowskiej Narodowej Galerii Sztuki”.
3. Poszerzenie świadomości historycznej i kulturowej młodzieży w kontekście definiowania, oznaczania i ochrony dziedzictwa kulturowego.
4. Poznanie w bezpośrednim doświadczeniu wizyty w Muzeum Narodowym w Poznaniu (lub pośrednio przez spacer wirtualny) sposobu ochrony dóbr kultury przez instytucję muzealną
5. Poznanie fragmentów aktów prawnych związanych z definiowaniem zabytku oraz roli muzeum w kwestii ochrony dziedzictwa kulturowego.
6. Pozyskanie informacji o życiu i twórczości Jacka Malczewskiego i jego związków z Poznaniem i Lwowem.
7. Zwiększenie umiejętności opisu, analizy i interpretacji porównawczej dzieła sztuki.
8. Kształtowanie postawy etycznego sprzeciwu wobec wojny.
9. Usprawnienie procesu wyszukiwania, selekcjonowania, opracowania i udostępniania materiałów źródłowych w formie portfolio.

Cele szczegółowe - po zajęciach uczennica/uczeń potrafi:

- ✓ wyjaśnić własnymi słowami termin „dziedzictwo kulturowe” (rozumie jego znaczenie);
- ✓ wskazać przykłady dziedzictwa kulturowego w swojej miejscowości;
- ✓ rozpoznać zagrożenia wobec dziedzictwa wynikające z aktualnych wydarzeń politycznych na świecie a zwłaszcza w Ukrainie;
- ✓ opisać instytucjonalne, zdefiniowane prawnie sposoby oznaczania i ochrony dziedzictwa kulturowego oraz wymienić zagwarantowane w zapisach międzynarodowych sankcje dla osób odpowiedzialnych za jego niszczenie;
- ✓ opisać i zinterpretować i porównać poznane dzieła sztuki;
- ✓ komunikować się i współpracować w grupie;
- ✓ wyszukać, selekcjonować i opracować informacje z różnych źródeł, systematyzować i w formie portfolio;
- ✓ dostrzec relacje między aktualnymi wydarzeniami a wymową wystawy prezentowanej w Muzeum Narodowym w Poznaniu;

- ✓ odczytać kody kulturowe, metafory i symbole wizualne i wykorzystać je w interpretacji dzieł sztuki;
- ✓ być aktywnym, krytycznym i uważnym widzem i odbiorcą kultury.

Materiały pomocnicze: opracowania informacji, fotografie, teksty źródłowe, wskazówki do pracy z dziełami sztuki i z zabytkiem, bibliografia w załącznikach.

Sprzęt: komputery, słuchawki, tablety lub/i telefony z dostępem do Internetu, aparaty fotograficzne, kamery lub telefony posiadające te funkcje.

Metodyczne: Julkowska V., Moskiewicz K., Poradnik dydaktyczny dla nauczycieli prowadzących zajęcia pozalekcyjne w ramach projektu Cyfrowa Szkoła Wielkopolsk@2020. Akademia Kształcenia Wyprzedzającego

Czas:

1. - zajęcia w klasie (realizacja pierwszego etapu aktywacji): 1-2 godziny;
2. - działania realizujące drugi etap – przetwarzanie (środowisko cyfrowe): 1-2 tygodnie;
3. - zajęcia w klasie (realizacja trzeciego etapu systematyzacji): 2-3 godziny lekcyjne;
4. - ewaluacja (zajęcia w klasie): 1-2 godziny.